

KM VET

KOTIELÄINTEN TERVEYDENHOITOLEHTI 2/2021

Digitaalisen
EuroTierin UUTUDET

Salmonella suurin
uhka yhdistelmätiloilla

EU:n sika-ala selvisi
hankalasta ASF-vuodesta

Eläinten paikannusratkaisut
kotieläinrakennuksessa

Ratkaisu levon ja jalkojen ehdoilla

**Hiekkaparret
ja hiekkalattiat**

Hyvän perustan kunnolliselle tautisuojauskelle luovat siisti ympäristö ja hyvä reuhygieniat. Haapalan tilalla nämä on otettu huomioon jo uuden navetan rakennusvaiheessa.

Tautisuojauksen arviointityökalu motivoi maitotiloja kehittymään

Suomessa eläintautitilanne on ollut melko hyvä, eikä kaikilla tiloilla ehkä ole vielä havahduttu täysillä tautisuojauksen tärkeyteen. Viime ajat ovat kuitenkin herättelleet siihen, että tarttuvien tautien riski on todellinen ja maailmanlaajuinen ja taudin vaikutukset voivat olla suuret.

Taudinpurkaus voi olla vakava isku myös maitotilalle. Se rasittaa tilaa niin taloudellisesti kuin toiminnallisesti. Terveysjohtaminen osana maitotilan toimintamallia turvaa niin eläinten, työntekijöiden kuin ympäristön terveyttä ja hyvinvointia.

Tautisuojauksen tasoa mitattiin Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevilla maitotiloilla ensimmäisen kerran syksyllä 2019 ja toisen kerran vuoden kuluttua syksyllä 2020. Kaikilla tiloilla tautisuojauksen osa-alueita pystyttiin parantamaan. Kokonaisuudessaan tilat kehittivät tautisuojaustaan vuoden seurantaajaksolla 13 prosenttia.

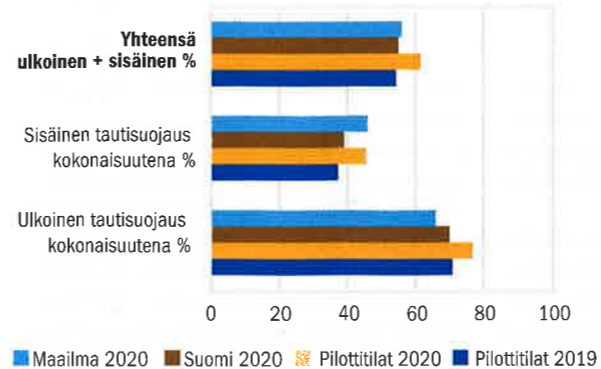
Ulkosen tautisuojauksen suuria riskejä ovat ostoelelmet ja eläinkuljetukset

Ulkoisella tautisuojauksella tarkoitetaan toimia, jossa pyritään suojautumaan tilan ulkopuolelta tulevilta taudinaiheuttajilta.

Tulevaisuuden maitotiloilla tautisuojausta parannetaan mittaamalla. Jo ennestään hyvällä mallilla olevaa tautisuojausta voi parantaa. Se huomattiin Lypsykarjan strateginen terveydenhuolto -karjan terveys talouden kilpailutekijänä, tutummin Terve karja kannattaa -hankkeen pilottitiloilla. Tilojen tautisuojausta mitattiin ja kehitettiin Biocheck. UGent® tautisuoja-analyysin avulla.

- Teksti ja graffit: Krista Ketonen
- Kuvat: Krista Ketonen ja Senni Valliola

Vertailu ryhmittäin

Ulkoista tautisuojausta parannettiin tiloilla keskimäärin kahdeksan prosenttia. Yleisesti kotimaassa ja maailmalla ulkoinen tautisuojaus on sisäistä paremmalla tasolla. Näin oli myös pilottitilolla. Henkilökunnan ja vierailijoiden tautisuojaus olivat meillä hyvällä mallilla verrattuna muiden maiden keskiarvoon.

Suurimmat kehityskohteet tiloilla ovat eläinkuljetuksiin ja ostoihin liittyvissä suojauksissa sekä reu- ja vesihygieneiassa. Näistä saatavia pisteitä tilojen oli mahdollista nostaa tarkalla eläinhankintojen terveysarviointikäytännöllä, reitit suunnitellulla, erillisillä lastausalueilla tai kuljetuskärryillä ja rehujen suojaamisella erilaisin verkoin ja ovin. Juomakaukalojen puhdistus ja vesianalyysit nostivat myös pisteitä. Moni maitoyrittäjä

oli parantanut vierailijoiden tautisuojausta entisestään ja toteutti nyt suunnitelmallista tuholaiistorjuntaa.

Sisäisen tautisuojauksen haasteena Suomessa on sairaiden eristäminen

Sisäinen tautisuojaus tarkoittaa toimia, jotka estävät taudin leviämisen tilan sisällä. Sisäisessä tautisuojauksessa tilat pystyivät parantamaan jopa 22 % verrattuna 2019 tuloksiin.

Käytännössä tämä tarkoittaa eläinten ryhmittelyä ja harkittuja työjärjestyksiä ja hoitokäytäntöjä sekä työvälineitä ryhmittäin. Tässä haasteena on kotimaisen tuotannon rakenne, mikä ei useinkaan mahdollista eläinten ryhmittelyä. Sairaata eläimet tulisi eristää, mutta monella tilalla täysin eri tilaan eristäminen on mahdotonta ja vali-

Terve karja kannattaa -pilottitilojen tautisuojaus on kokonaisuudessaan muuta maailmaa hieman edellä. Eniten kehitettävää on sisäisen tautisuojauksen parantamisessa, niin kuin tiloilla kotimaassa ja Euroopassa yleisesti. Pilottitilat paransivat tuloksiaan vuotta aiemmin tehdystä analyysistä, ja tautisuojaus oli toisella analyysikerralla paremmalla tasolla.

Noudatathan näitä ohjeita!

Kuvalliset ohjeet voi käydä tulostamassa sivulta:

www.tervekarja.fi

tettavan usein poikimakarsina toimii myös sairaskarsinana.

Tiloilla kuitenkin pyritään huomioimaan eläinryhmät työjärjestyksessä, niin että vasikat hoidetaan ensimmäisinä ja sairaat eläimet viimeisinä. Eläinten hoidosta ja lääkityksestä pidettävä kirjanpito on hyvällä mal-

Eläinten terveys ETT ry:n eläinlääkäri Herta Pirkkalainen toteutti Terve karja kannattaa -pilottitilojen Biocheck.UGent® tautisuoja-analyysit. Tilavierailuilla nähtiin monia hyviä tautisuojauskäytäntöjä, kuten nämä Yypänahon tilan lintuverkot. Lisäksi tilalle oli hankittu kätevä vasikka-traileri välitysvasikoita varten.

Terveyshankkeen taustaa

Kehittyvillä maitotiloilla terveysjohtamisen merkitys korostuu. Taloudelliset riskit kasvavat tilakoon muuttuessa pienistä suuriin.

Lypsykarjan strateginen terveydenhuolto – karjan terveys talouden kilpailutekijänä, eli Terve karja kannattaa -hanke tuo esiin eläinterveyden taloudellisia vaikutuksia ja pyrkii edistämään suunnitelmallisen eläin-terveyden ottamista osaksi maitotilojen toimintaa. Keskeisiä teemoja ovat bioturvali-

isuus, jossa estetään tarttuvia organismeja pääsemästä tilalle ja leviämistä, sekä nautojen terveyteen liittyvien tietokantojen kehittäminen ja näiden tuominen esiin ja tuottajien tietoisuuteen.

Terve karja kannattaa -hanke järjestää erilaisia koulutuksia ja julkaisee esimerkiksi tautisuojaajatarppeja somekanavillaan Facebookissa ja Instagramissa. Verkkosivut ja Youtube toimivat materiaalipankkeina, ja sivuilta löytyvät muun muassa suuren suo-

sion saaneet kuvalliset tautisulkuohjeet eri kieliversioin.

Hankkeen toteutusalue on Pohjois-Pohjanmaan maakunta. Toteuttamiseen osallistuvat Satafood Kehittämisyhdistys ry, Osk Faba, Eläinten terveys ETT ry, Emovet Oy sekä alueen maitotilayrittäjät. Hanketta rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Manner-Suomen maaseudun kehittämisrahastosta. **KK**

raa. Joistakin kysymyksistä huomaa, että analyysi on alun perin suunniteltu keskieuropalaiseen tuotantoon, mutta se soveltuu myös suomalaisten maitotilojen arviointiin.

Sopiva ajankohta analyysin toteuttamiselle on esimerkiksi vuosittaisten terveydenhuoltokäyntien yhteydessä. Ne ovat maitotiloille nauttilojen terveydenhuollon seurantarajajärjestelmä Nasevaan kuulumisen edellytys.

Biocheck.UGent® on jo osana sikojen vastaavaa järjestelmää, Sikavaa, ja sen ottamista nyt osaksi Nasevaa harkitaan. Terve karja kannattaa-pilottitilojen kokemuksella Biocheck.UGent® -analyysi vaikuttaa motivoivan tilallisia kehittämään tautisuojaajaa. □

Kirjoittaja on MMM/ agronomi ja toimii asiantuntijana Satafood Kehittämisyhdistys ry:n Terve karja kannattaa -hankkeessa.

Biocheck-kartoitus

Belgiassa Ghentin yliopistossa kehitetyssä Biocheck.UGent® -analyysissä ulkoinen ja sisäinen tautisuojaus käydään läpi yhdessä yrittäjän ja analyysin tekoon koulutuksen saaneen henkilön kanssa. Tuotantotilat kuljetaan läpi ulkona ja sisällä ja sen jälkeen täytetään laajahko kysely.

Analyyysi antaa prosentuaalisen arvion tilan tautisuojauksen tasosta ja potentiaalisista riskeistä. Ulkoisessa tautisuojauksessa käydään läpi riskit liittyen eläinmäärän

lisäykseen ja ostoihin, kuljetuksiin ja eläinten poistoihin, rehuun ja veteen sekä henkilökuntaan ja vierailijoihin ja tuhoeläimiin.

Sisäiseen tautisuojaukseen kuuluvat terveyden, poikimisten ja eri eläinryhmien hallinta sekä työjärjestys ja materiaalit. Oma tulosta on mahdollista verrata Suomen ja maailman tasoon. Säännöllisesti toteutettuna analyysi toimii myös tilan oman tason kehittämisen seurantavälineenä. **KK**

Hyvä tautisuojaus on investointi tuotantoon

Tautisuojauksen huolellinen läpikäynti on tilalle kannattavaa, eikä vähiten taloudellisesti, sillä tautitilanteet näkyvät maitomäärissä nopeasti ja ennaltaehkäisy on sairauden hoitoa halvempaa. Jalkasairauksiin ja ripuleihin liittyvät kustannukset voivat olla vuodessa satoja euroja lehmää kohti. Utare-tulehduksissa puhutaan jo tuhansista ja salmonellasaneerauksissa jopa sadoistatuhansista, jolloin vaikutukset koko tilan toimintaan voivat olla merkittäviä.

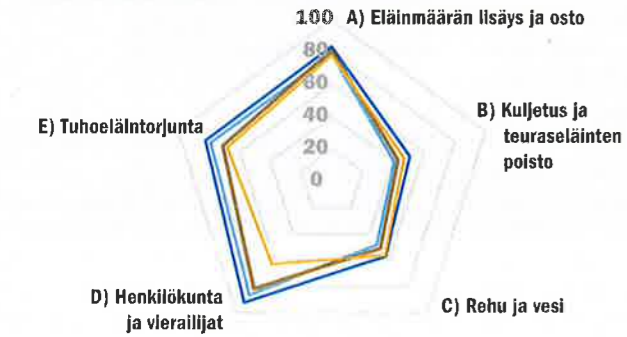
Tautisuojaus kannattaa ajatella investointina ja monet käytännöt ovat helppoja ja melko edullisia toteuttaa. Asenne ratkaisee, pintyneet tavat voivat vaatia uuden opettelua, jotta niistä saadaan rutiinia.

Biocheck.UGent®-analyysin tulokset tautisuojauksen mittarina toimivat hyvin, mutta tuloksia tulee tulkita tilan yksilöllisestä näkökulmasta. Mitä riskejä tilalla on pakko ottaa ja miten niihin voidaan varautua, entä mitä riskejä voitaisiin kokonaan välttää?

Tasapuolisten arvioiden tekemisen edellytys on riittävän perehtynyt analyysin tekijä. Kysymyksiä ei voi vaihtaa tai muokata, mutta vastausten tulkinnassa on pientä liikkumava-

Ulkoinen tautisuojaus

Pilotit 2019 n=9 Pilotit 2020 n=9 Suomi 2020 n=50
Maailma 2020 n=1347

Sisäinen tautisuojaus

Pilotit 2019 n=9 Pilotit 2020 n=9 Suomi 2020 n=50
Maailma 2020 n=1347

Ulkoinen tautisuojaus on tiloilla yleisesti paremmalla tasolla kuin sisäinen. Pisimmällä ollaan vierailijoiden ja henkilökunnan suojaamisessa. Ideaalitalanteessa kuvaajan sarakkeet ovat mahdollisimman lähellä ulkoreunaa, jolloin suojausten taso olisi 100 prosenttia.

Sisäisessä tautisuojauksessa suurinta kehitystä pilottitiloilla oli tapahtunut poikima- ja vasikkakäytännöissä, jossa tautisuojauksen tasossa päästiin 68 prosenttiin. Joiltakin osin alhaisiin pisteisiin vaikuttaa myös kotimaisen tuotannon rakenne, jossa eläinten ryhmittely voi olla hankalaa. Ideaalitalanteessa kuvaajan sarakkeet ovat mahdollisimman lähellä ulkoreunaa, jolloin suojausten taso olisi 100 prosenttia.

lilla ja terveydenhuolto ja lääkintä suunnitelmallista.

Poikimakäytännöissä oli tapahtunut kehitystä apuna käytettävien välineiden, pesun ja desinfioinnin suhteen. Edistystä oli tapahtunut myös vasikoiden riittävän ternimaidon saannin varmistamisessa ja ilahduttavan moni yrittäjä mittaa ternimaidon vastaanotet. Hyviä käytäntöjä ovat muun muassa vasikoiden yksilölliset ja numeroidut juotamparit.

Biocheck.UGent® tautisuoja-analyysi suoritetaan kiertämällä tuotantotilat ulkoa ja sisältä yhdessä isäntävään kanssa, lisäksi täytetään tautisuojauksen eri osa-alueita käsittelevä lomake. Tila saa prosentuaalisen arvion oman tilan tautisuojauksen tasosta ja sitä on mahdollista verrata maan tai maailman tasoon. Tässä ollaan navettakierroksella Hautapuron tilalla.

Tuo kevät rehuvarastoosi!

Osta 2 lavaa kivennäisiä tai erikoisrehuja tai 3 suursäkkiä Polar Ape -kivennäistä tai 3 tonnia Presiis-kivennäistä

ja valitse **kaupanpäälliset laajasta valikoimasta.**

Lisätietoja osoitteesta: **www.feedex.fi**

Oy Feedex Ab, Teollisuuskatu 4, 68800 Kolppi puh. 020 1984 820